

בארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי

Reviewed work(s):

Source: *Zion* / ציון, Vol. 1 (תשל"ד), חוברת 1, (ל"ט), pp. 131-142

Published by: [Historical Society of Israel/](#)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/70054209>

Accessed: 22/11/2011 06:53

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at
<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Historical Society of Israel/ is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Zion* /.

<http://www.jstor.org>

הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי

ביום ח' בתמוז תשל"ג (7.7.73) הלך לעולמו בשנתו התשעים יושב-ראש מועצת המנהלים של הארכיון המרכזי, פרופ' בן-ציון דינור ז"ל. עם פטירתו אבד לארכיון לא רק אביו הרוחני, שהציג את הרעיון של הקמת ארכיון לאומי לעם ישראל כאחת המטרות של "החברה הא"י להיסטוריה ואתנוגרפיה" עוד בעת היווסדה בשנת 1925, אלא גם דברו בשער בת רבים. פרופ' דינור דאג לביסוסו ולהרחבתו של הארכיון הכללי לתולדות ישראל מאז ייסודו בשנת 1938. הוא היה הרוח החיה בהגשמת הרעיון של מתן מעמד ממלכתי לארכיון והפיכתו בשנת 1969 לארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי. מאז עמד בראש מועצת המנהלים שלו והתעניינותו בכל תחומי עבודתו של הארכיון, יוזמותיו הרבות, אוזנו הכרויה בכל עת לכל בעיות הארכיון ועצתו הנבונה יהיו חסרים לנו מאוד בשנים הבאות. זכרו לא ימוש מקרבנו!

בשנת 1972 נוסדה "אגודת ידידי הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי" במטרה לסייע לארכיון בהגשמת פעולותיו על-ידי גיוס האמצעים הכספיים הנדרשים לשם הצלת החומר הארכיוני לתולדות עם ישראל בארץ ובתפוצות, שמירתו והעמדתו לרשות המחקר. אסיפת הייסוד התקיימה ביום ז' בטבת תשל"ג (12.12.72) בבית הנשיא המנוח, מר ז' שור, שפרש את חסותו על האגודה. עם חברי האגודה נמנים: נשיא המדינה — פרופ' אפרים קציר, שר השיכון — מר אברהם עופר (יושב-ראש האגודה), שר החקלאות והתקשורת — מר אהרן אוזון, מר משה אונא, חבר-הכנסת אריה אליאב, מר היים גורי, גב' חנה זמר, חבר-הכנסת בן-ציון חלפון, פרופ' יעקב טורי, מר אשר ידלון, פרופ' צבי יעב"ץ, מר ארנסט יפת, מר עקיבא לוינסקי, השופט העליון משה לנדאו, מר מרק מושביץ, חבר-הכנסת יצחק נבון, פרופ' שמואל סמבורסקי, מר יזהר סמילנסקי, ראש עיריית ירושלים — מר טדי קולק, מר ישראל קיסר, חברת-הכנסת נווהת קצב, חבר-הכנסת יוסף קרמרזון, מר אהרן רובינשטיין, מר פנחס רוזן, חברת-הכנסת ד"ר אלימלך רימלט, מר אשר רשף ומר אברהם שביט.

הודות ליזומתו של מר עופר ובעזרתה האדיבה של חברת "שיכון עובדים" קיבל הארכיון בשכירות ובתנאים נוחים שני מחסנים גדולים בגבעת מרדכי. עם קבלתם תוקל הצפיפות שהכבידה על עבודת הארכיון בשנים האחרונות ותועברנה אליהם החטיבות שגונז המדינה הואיל בטובו לאחסן זמנית באחד ממחסניו. כמו-כן תאפשר קליטתו וסידורו של החומר רב הכמות והערך של ארכיוני מוסדות ואירגונים יהודיים בין-לאומיים שפעולתם השוטפת נסתיימה והמועברים עתה לארכיון המרכזי כדי להבטיח שמירתם הנאותה לדורות ופתיחתם למחקר ההיסטורי.

בקיץ 1972 השתתף סגן מנהל הארכיון, מר א' סגל, בקונגרס הבינלאומי השביעי לארכיונים שהתקיים במוסקבה. בעת הקונגרס קיים שיחות ופגישות, בעיקר עם ארכיונאים ממדינות מזרח-אירופה, אתן איז לנו קשר ישיר ואנו מקווים שמגיעים אלה ישאו פירות בעתיד. זמן קצר לאחר פרוץ מלחמת יום-הכיפורים הוחלט לגשת למבצע נרחב של צילומי בטחון, בנוסף לצילום הרגיל של חומר חדש המתקבל בארכיון והמצולם מייד אם ערכו מחייב זאת. בפעולה מאומצת של העובדים שלא גויסו הוכנו לצילום למעלה מ-250 יחידות (פנקסים, תיקים וכיוצא באלה) וצולמו כ-35,000 עמודים.

בתחילת שנת 1974 ראה אור — בשיתוף עם האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים — הכרך הראשון של סידרת פנקסי קהילות. הרעיון של פירסום סידרה זו יצא מן הארכיון, ו"קרן זכרון למען תרבות יהודית" איפשרה את ביצועו. המדובר ב"פנקס ועד קהילת פאדוואה", חלק א (של"ח—שס"ג) בעריכתו של פרופ' ד' קארפי, הממשיך בעבודה על חלקו השני של הפנקס. מאז שפורסם הדין-וחשבון האחרון של הארכיון המרכזי על רכישותיו (ידיעות, 2, תשל"ג; ציון, לו, עמ' 118—123), הופיע "מדריך" לאוספי הארכיון בשפה האנגלית (ידיעות, 3, תשל"ג). העיכוב בהוצאתו לאור של הדין-וחשבון שלפנינו נגרם בעטייה של מלחמת יום-הכיפורים וגיוסם מדי פעם של עובדי הארכיון לשירות מילואים.

להלן יצוין חלק מן החומר שהגיע לארכיון בתקופה האחרונה:

אירגונים בינלאומיים

ארכיון "ועידת התביעות לשילומים מגרמניה"

הנהלת "ועידת התביעות" החליטה לפני זמן מה להפקיד בארכיון המרכזי בירושלים אותו חלק מארכיונה המתייחס לפעולות התרבות והמחקר שבוצעו ביוזמתה או בעזרתה במשך השנים. הפקדה זו תיעשה באופן הדרגתי ובשלב הראשון הועברו לירושלים כ-200 מ' תיקים. החומר משקף את מצבם ושיקומם של מוסדות החינוך, המדע והתרבות היהודיים באירופה ומחוצה לה בשנים שלאחר השואה ואת תכניות המחקר וביצוען, בהן תמכה "ועידת התביעות".

ארכיון "אירס"ו" בגרמניה

הנהלת חברת "אירס"ו" (האירגון להחזרת הרכוש היהודי ללא יורשים) באיזור הכיבוש האמריקני בגרמניה, העומדת לפני סיום פעולותיה, ביקשה הוות'דעת לגבי החומר הארכיוני העצום שנאסף במשרדה בפרנקפורט דמיין ובברלין. נציג הארכיון המרכזי הוזמן לבדוק את החומר במקום, ובשיתוף עם יועץ ארכיוני מטעם "אירס"ו" נערכה בדיקה זו בקיץ 1974. תיקי התביעות של רכוש יהודי ללא יורשים מכילים נתונים חשובים ביותר לבדיקתו והערכתו של מעמדו ומצבם הכלכלי של יהודי גרמניה, מוסדותיהם וקהילותיהם לפני השואה. תיקי האדמיניסטרציה של האירגון משקפים את המשא-ומתן עם השלטונות בדבר החזרתו של הרכוש המוחזרם או מתן פיצוי עבורו. חלק מן החומר ניתן לביעור אחרי בדיקה ועבודה יסודית. הנהלת "אירס"ו" קיבלה את הצעת הארכיון וכן ניאוה להשתתף, במשך זמן מסוים, בהוצאות האיסוף, העיבוד וההכנה לצורכי מחקר. כחציתו של החומר כבר הגיעה ארצה ואוחסנה במחסנים החדשים שנשכרו על-ידי הארכיון בגבעת מרדכי. מכיוון של"יד ושם" יש עניין בהיבטים מסוימים שבחומר של "אירס"ו", הוסכם בין שני המוסדות על הקמת ועדה משותפת שתפקח על דרכי סידורו ועיבודו של החומר. גנוך המדינה הסכים להשתתף בוועדה זו באמצעות נציג.

פרופ' נתן פיינברג, ירושלים, העביר לידי הארכיון תיק של ועד השליחים היהודיים בג'נבה ובו למעלה מ-130 פטיציות אל חבר הלאומים בדבר שליחי העלית ויחס שלטונות גרמניה אליהם, שהוכנו בשנת 1933 על-ידי קהילות ואירגונים יהודיים בכל רחבי תבל אך לא הוגשו (פטיציות ברנזיים).

אוסטריה

במסגרת הסקר הארכיוני השיטתי הנערך על-ידי הארכיון נתקבלו רשימות מן הארכיון הממשלתי המרכזי בווינה (מן הפרוטוקולים של מועצת החצר של הקיסרות הגרמנית, 1568—1569, ושל מועצת המדינה, 1784—1785), וכן מארכיון הנסיכים לבית אסטרהאזי באיי-זנשטאט (1675—1819).

אורוגוואי

הוועדה המרכזית של יהודי אורוגוואי במונטבידיאו שלחה, באמצעות המכון ליהדות זמננו של האוניברסיטה העברית בירושלים, אוסף גדול של קטעי עתונות המתייחס ליהודי אורוגוואי, ליהודי העולם, למדינת ישראל ולארצות ערב, משנת 1942 ואילך. כמו-כן נתקבל חלק מארכיונה של הוועדה המרכזית.

איטליה

מראוגו פינצ'י, ליורנו, הוסיף לשלוח קטעים מן העתונות האיטלקית הנוגעים ליהודים ולישראל להשלמת האוסף הנושא את שמו. — בארכיון הממשלתי בפאדובה צולמו 3 תיקים הנוגעים ליהודי העיר (מאה י"ח). — ד"ר ניקולאוס וילמיטי, וינה, שלח צילומים של תעודות לתולדות בית-המדרש לרבנים בפאדובה, 1808—1834. — בארכיון הממשלתי בנירנ-ברג, גרמניה, צולם תרגום לגרמנית של הפריבילגיה שניתנה על-ידי המלך קרל מסיציליה ודוכס טוסקאנה ליהודי מדינת נאפולי בשנת 1740. — מן הארכיון הממשלתי בפאלרמו נתקבלו יגסטים של תעודות נותריוניות וכן מתיקי הקאנצלריה מן השנים 1312—1509. — מן הארכיון

הממשלתי בפרוג'ה נתקבלו רגסטים מתוך חטיבת הגוטריונים והארכיון ההיסטורי של העיר, מן השנים 1312–1540. — מן הארכיון הממשלתי באלסאנדריה נתקבלו כמה משלוחים של רגסטים של תעודות גוטריניות מן המאות הט"ו–י"ח.

אמריקה הלאטית

כתוצאה משני ביקורים של שליח הארכיון בארצות אמריקה הדרומית והמרכזית הגיעו ארצה ארכיונים רבים של מוסדות קהילתיים ואירגונים יהודיים — אשכנזיים וספרדיים. החומר מתייחס ברובו למאה העשרים והוא מהווה תוספת חשובה לארכיונים מאותן ארצות הנמצאים כבר בארכיון המרכזי (ראה גם: אורגוואי, ארגנטינה, סורינאם).

אנגליה

מר מ"ה חאנס, אמשטרדאם, שלח צילומים מ־20 תעודות המתייחסות למשפט שנוהל באנגליה לפי דרישת השגריר הספרדי כנציג הולנד נגד דון שמואל פאלאץ' על שוד ימי, 1614/15. — במוזיאון היהודי, לונדון, צולמו פנקס של בית-הכנסת "האמברו" מן השנים תק"כ–תקנ"א ופנקס מוהל מן השנים תקפ"ג–תרי"ב. — ד"ר ברנרד חומה, לונדון, שלח צילומים של פנקס הפרוטוקולים של קהילת "מחזיקי הדת", לונדון, מן השנים תרנ"א–תרס"ט, תרע"ט, תרפ"ה.

ארגנטינה

מר אלימלך גוטקין, קיבוץ אור הנר, מסר אוסף עם חומר על ההתיישבות היהודית בארגנטינה, כולל צילומים.

ארצות-הברית

נתקבלו תיקי תכתובת נוספים של "ועדת העזרה של העם היהודי" הנוגעים לאיסוף כספים והלוקתם באירופה בשנים 1918–1924, וכן דינים-יחשבוניות, פרוטוקולים ותכתובת של אירגונים שונים בקשר לסיוע ליהודי אירופה בשנים 1918, 1930–1938. — במוזיאון "בני ברית" בוואשינגטון, צולם פנקס הפרוטוקולים של סניף "בני ברית" בניו-יורק מהשנים 1843–1847, וכן פנקס הרישום של בית-היתומים בקליבלאנד משנת 1868, הנכיל רשימות יתומים של מלחמת-האזרחים. — פרופ' יהודה באואר מהמכון ליהדות זמננו, האוניברסיטה העברית בירושלים, מסר צילומים של חליפת מכתבים בין ליאון י' אל ממיאמי ביץ', פלורידה, ובין ראשי השלטון הרפובליקניים בארצות-הברית, בעיקר בעניין מדיניות ארצות-הברית כלפי ישראל וברית-המועצות, 1947–1974.

ארץ-ישראל

מן הארכיון הלאומי בוואשינגטון נתקבלה רשימה של תיקי הקונסוליות האמריקניות בירושלים (1856–1940), יפו (1866–1917) וחיפה (1872–1917).

טבריה

באמצעותו של מר עודד אבישר, רמת-אביב, נתקבלו צילומים של פנקס החברה קדישא לעדה האשכנזית, הכולל רישום שמות הנפטרים ותאריכי הפטירה בשנים תרל"ט–תשט"ו וכן רישום הקברות של האשכנזים, רישום המצבות בחלקת תלמידי הבעש"ט ור' חיים אבולעפאי, דמים מתוך פנקס ר' חיים בן קיקי, שד"ר להודו, סין ותימן (תרצ"ה); דפים מתוך פנקס "הקופה הקדושה" של כוללות הספרדים ר' מאיר בעל הנס, תרכ"ז–תר"ל.

ירושלים

מן הארכיון הממשלתי בבאזל נתקבלו, באמצעות ד"ר ק' גרנוולד, ירושלים, צילומי-מיקרו מתוך הארכיון הפרטי של הבנקאי ק"פ שפיטלר, באול-ירושלים, מן השנים 1856–1884. — פרופ' אברהם קארפ, רוצ'סטר, ניו-יורק, מסר פנקס חשבוניות של "החברה עזרת נדחים

לתפארת משה ויהודית" [=מונטיפיורי] שנוסדה בשנת תרס"ד, וכן "חשבון שבעה בתים הנבנו לאחרונים (עבור עניי התימנים)", תרמ"ה-תרמ"ו. הארכיון המשיך לרכוש חומר לתולדות היישוב בירושלים בהתאם להסכם הקיים עם העירייה. בין התעודות שנרכשו יש לציין: פנקס שד"ר מטעם בית-יתומים דיסקין-אויערבך עבור חיים ברוך רבינוביץ, הכולל חתימות חברי ועד הבנייה, קונסול בריטניה בירושלים, רבני ירושלים ורבנים מארצות-הברית, 1907. — פנקס פרוטוקולים של "כולל אמריקה", תרפ"ח-תש"ו. — אוסף מכתבים אל שמעון חי הרוש, שד"ר מטעם ועד עדת המעריבים בירושלים מן השנים תרפ"א-ת"ש. — פנקס רישום מכתבים נכנסים, הכולל גם העתקים, של "הועד הכללי דעות הספרדים", מן השנים תרס"ז-תרס"ט. — תעודות ומכתבים הנוגעים לקהילה ולכולל של הספרדים בירושלים מתחילת המאה העשרים וכן תקנה בענייני סדרי קבורה שהותקנה על-ידי הרב יעקב משה עייאש ובית-דינו באייר תקע"ה.

צפת

הארכיון רכש אוסף מכתבים אל הרב ישועה וואעיש מן השנים תר"ס-תר"ף. — אוסף מכתבים מרבנים בארצות-הברית ובקנדה אל ישיבות ומוסדות צדקה בצפת, 1920—1940. — אוסף מכתבים והעתקי מכתבים של האדמו"ר מקרלין, ר' אברהם אלימלך פערלאוו, אל חסידיו בארץ, ובמיוחד בצפת, וכן מכתבים של חסידי קרלין בארץ אל ר' יעקב פנחס פרידמן בצפת. — אוסף של שטריימכר והיתרי-עיסקא, תר"ם-תר"ץ.

גרמניה

חברת המוזיאון היהודי של שווייץ בבאזל הואילה להעביר לארכיון את שרידי ארכיון קהילת זולצבורג (באדן), מעוזבנו של מר לודוויג קאהן (מאות י"ח-כ'). — הארכיון הממשלתי בדארמשטאט נאות לבקשת הארכיון המרכזי והעביר 28 תיקים ופנקסי חשבונות, מן השנים 1781—1917, שנתגלו לאחרונה והמהווים חלק מארכיון קהילת דארמשטאט. ארכיון זה הועבר ארצה בשנות החמישים ועתה צורפו תיקים אלה לגוף ארכיון קהילה. — מרנ' רונזון, רמת-גן, העביר לארכיון את פנקס רישום הלידות, הגישואין והפטירות של קהילת אלטדורף (באדן), 1856—1870. — הארכיון רכש את פנקס בית-הכנסת של קהילת דסאו מן השנים תמ"ח-תס"ז, ובו תקנות, רישום ה"סכום" ורישום המקומות בבית-הכנסת, 1688—1707, וכן העתק של פנקס התקנות של קהילת פירט משנת תקל"א, המכיל תקט"ו סעיפים. — ד"ר ברנרד ד' ברילינג, מינסטר, העביר לארכיון כתב-יד של כתובות שעל המצבות בבית-הקברות בליפ-שטאט. — מר אדולף זנגר, ירושלים, מסר לארכיון את הוראות הקבע הממשלתיות לרבם של יהודי מדינת המיסדר הטויטוני במרגנטהיים, ר' שלמה כהן, משנת 1800 וכן שרידים מעוזבון הרב ד"ר מקס זנגר, באד-מרגנטהיים-האמבורג, מן השנים 1846—1880. — ד"ר יונה כהן, ירושלים, מסר העתק של זכרונותיו של מר מאיר קניגס הופר, פירט-ירושלים, 1872—1962.

צילום

בארכיון הממשלתי של הסן במארבורג צולמו תיקים אודות יהודי זאלמינסטר ושלכטרן, 1811—1863. — מר ויליאם ורטהיימר, ברוקלין, שלח צילומים של בתי-כנסת ובתי-קברות כפריים בוורטמברג. — מקהילת דארמשטאט נתקבלו, באמצעות מר מנפרד שלסר, פרנקפורט דמיין, צילומים מן הפרוטוקולים של הקהילה ומהכתבות בשנים 1936—1941, שנמצאו שם בשנים האחרונות והמשלימים את ארכיון הקהילה הנמצא בירושלים. — מן הארכיון העירוני בקלן נתקבלו סטריימיקרו משני ספרי הרישום של בתי היהודים שברובע כנסיית לאורנץ: הראשון מאמצע המאה הי"ג עד 1347, והשני מן השנים 1352—1466, כולל עיסקות שנעשו בבתי היהודים המגורשים. — במכון ליאו בק, גייטוויק, צולם "פנקס הערך" של יהודי הנסיכות זולמס-ברוינפלס (שבחבל איטרא), 1736—1816, ובארכיון של נסיכי זולמס-ברוינפלס בברוינפלס-פלס צולמו תעודות ותיקים לתולדות היהודים מן השנים 1705—1806, כולל פנקס של סוחר יהודי

מז' השנים 1779–1783. — בארכיון העירוני של פרנקפורט דמיין צולמו שני חיבורים של ד"ר שלמה אטלינגר: (א) "מורה דרך" למקורות 1460–1625, (ב) "בעלי הקיומים" 1697–1805. — בקהילת נירנברג צולמו חמישה כרכים של פרוטוקולים מז' השנים 1884–1937 ובארכיון הממשלתי בנירנברג צולמה החטיבה 229a, 229 Ansbacher Historica, המכילה את "פנקס הערך" של "בני מדינת אנש בכ" מיום הוועד בשנת תקמ"ו וכן פרוטוקולים ותעודות בהקשר זה; 28 מכתבים ותעודות בעברית ויידיש מקהילת פירט מז' השנים תמ"א–תנ"ה והעתקי פריבילגיות של קיסרי גרמניה מז' השנים 1530, 1562, 1618 (האחרונה ליהודי הרוזנות בורגאו), של הגמון וירצבורג, 1700, ושל דוכס ביירוט, 1728. — מר ז' ליאופולד, לוצרן, שלח צילום של פנקס התקנות של קהילת פרידברג, מז' השנים תכ"ד–תקנ"ח, מתוכן פירסם ר' אהרמן קטעים בכתב-העת לתולדות פרידברג בשנת 1909. — בארכיון הממשלתי של סכסוניה התחתית באוריך צולם תיק על מינויו של ר' שמשון רפאל הירש כרב המדינה של פריזיה המזרחית וההתכתבות אתו ועם הקהילות בתקופת כהונתו, 1839–1847. — מז' הארכיון הממשלתי הראשי של באוואריה במינכן, נתקבלו צילומים של שני שטרייפשה בעברית מרגנשבורג מז' השנים קל"ה וקנ"ח. — גב' מרים גיליס מסרה, באמצעות ד"ר יוסף ולק, ירושלים, צילומים של שני מכתבים מאת הרב ד"ר יוסף קרליבך, הי"ד, המבורג, תש"א. — בארכיון הממשלתי של סכסוניה התחתית בהאנובר צולמו תעודות לתולדות היהודים ורבני המדינה בפאדרבורן (1718), הילדס-היים (1595–1734) וכן במדינת קלן (1600, 1687). — בארכיון הממשלתי בנויבורג ע"ג דנובה צולמו תעודות לתולדות יהודי הרוזנות בורגאו, ובפרט הקהילות טאנהויזן, איכנ-הויזן, גינצבורג והירבון, מז' השנים 1566–1638 וכן שלושה תיקי פרוטוקולים בענייני מסחר של יהודי בוטנווין 1730–1745. — בארכיון "יווא", ניויורק, צולם פנקס העתקים של פסקידין, תשובות, ענייני הלכה ומכתבים שונים של קהילת פרנקפורט דמיין מז' השנים שכ"ד–תרי"ב. מתוך פנקס זה פירסם מ' הורוויץ קטעים בספרו "רבני פרנקפורט", ח"א, 1884. — בארכיון העיר פרנקפורט דמיין צולם ה"הקדש בוך" של הקהילה מז' השנים ת"ז–תכ"ג, תק"א–תק"ד. — בארכיון הממשלתי בנירנברג צולמו הפרוטוקולים של ועדת החקירה מטעם הדוכס מברנדנבורג-אנס בכ בנוגע ליהודי פירט, 1703–1705. — בארכיון הנסיכים לבית ליינינגן באמורבאך, צולם כל החומר הנוגע ליהודים שבשטחי הנסיכים משמאל לנהר ריינוס, 1525–1802 (2,251 צילומים). בין התעודות ישנן רבות המתייחסות למסחר עם יהודי וורמס, משפטים ושטרייחסות. חטיבה זו תוארה בכתב-העת "וורמסגאז", כרך 9, 1970/71, עמ' 3–8. — במכון ליאו בך, ניויורק, צולם תיק תעודות על יום הוועד של יהודי מדינת מארק בעיר האם בשנת 1805/6. — מז' הארכיון העירוני של וורמס נתקבלו צילומי-קסרוקס של העתקי המצבות בבית-הקברות הישן, שנעשו בסוף המאה הי"ט. — בארכיון הממשלתי במינסטר צולמו תעודות הנוגעות ליהודי מדינת פאדרבורן, 1681–1737.

סקר

לפי הזמנת הארכיון נערכה בארכיון הממשלתי של הסן בדארמשטאט רשימת החומר לתולדות היהודים בשנים 1920–1946. — מז' הארכיון הממשלתי בנירנברג נתקבלו רשימות של חומר יהודי מן המאות י"ד–כ', כולל חומר מז' השנים 1808–1948, שהגיע לארכיון זה בשנים 1952–1968. — כמרכז נתקבלה רשימת החומר לתולדות יהודי שנייטאך ורוטנברג במאות הט"ו–י"ח. — מז' הארכיון של סכסוניה התחתית באוריך נתקבלו רשימות התיקים הנוגעים ליהודים בפריזלנד המזרחית, מן התקופה 1598–1939. — הארכיון העירוני של מאנהיים העביר רשימה של החומר לתולדות יהודי עיר זו בשנים 1933–1945.

גיניאלוגיה

ד"ר רונאלד אויערבך, לונדון, מסר לארכיון את האוסף המקיף של סבו, ד"ר זיגפריד אויערבך (קודם פרנקפורט דמיין) על תולדות המשפחות אויערבך, לוונטאל, אנשל וגייגר, שעל שלוש הראשונות פירסם לוחות-צאצאים. — גב' אסתר אטלינגר, פרנקפורט דמיין, שלחה את כתבי-היד של בעלה המנוח, ד"ר שלמה אטלינגר: "אבות משפחת אטלינגר"

ו" צאצאי משפחת אטלינגר", הכוללים חומר גיניאלוגי-היסטורי לתולדות יהודי פרנקפורט דמיין וכן אוסף קריקטורות על יהודי גרמניה בכלל ופרנקפורט בפרט. — מר ויליאם ורטהיימר, ברוקלין, ארצות-הברית, שלח את לוח-הייוחסין של משפחת באכמן, מאות י"ח—כ'. — מד"ר ב' ברילינג, מינסטר, נתקבל צילום של שני פנקסי מוהל: האחד מכיל רישומים של מוהל בליניך (1825—1865) ובו גם רישומים מהולנד ובלגיה, והשני של שמואל ברילינג בפרנצלאו (1911—1934). — מר אלפרדו אוטו האן, סינטרה-לינה, פורטוגל, שלח צילומים של חומר גיניאלוגי על צאצאי הרב דוד הירש האז באופנהיים, כולל פרטים מספרי המטריקלים של קהילת פוקסשטאט (פרנקוניה). — גב' גורית קדמן, תל-אביב, מסרה לוח-צאצאים של יצחק הרקסהיימר מהרקסהיים, 1833—1930. — מר אוטו וולפסקהל, קאסל, שלח צילום-קסרוקס של פנקס מוהל של ר' חיים וולפסקהל ובו רישומי מילות מדאר-משטאט וסביבתה, תקנ"ד—תר"ג. — מר קרל וגב' ד"ר ה' זילברשטיין, רמת-גן, מסרו תעודות משפחתיות של משפחת זילברשטיין, 1827—1939, ולוח-ייוחסין של משפחת צילנציגר 1760—1970. — מר אשר יוסף, ירושלים, מסר אילן-ייוחסין של המשפחות יוסף, דוד, בודנהיימר, שטרן, איזנבורגר, מאיר ולב, המתייחס למאות י"ח—כ'. — ממכון ליאו בק, ניו-יורק, נתקבלה רשימה של החומר הגיניאלוגי שבעזבונו ד"ר יעקב יעקבסון, מנהלו האחרון של הארכיון הכולל של יהודי גרמניה בברלין. — ד"ר יונה כהן, ירושלים, מסר צילום של פנקס מוהל של ארנולד אהרן כהן מהאמבורג מן השנים 1896—1934, בצירוף תעודות אחדות על משפחת כהן. — בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי, ירושלים, העביר לידי הארכיון את האוספים הגיניאלוגיים החשובים של יצחק מאיר מפרנק-פורט דמיין, הכוללים בין היתר כרטיסייה אלפביתית של הכתובות שעל גבי המצבות, 1624—1750, ושל רישומי-נישואין, 1729—1740, 1647—1652, בפרנקפורט ולוחות-ייוחסין של המשפחות שטרן, קן-הורוויץ ובאואר-שוואב. — משפחת אריה לודוויג מאיר, ירושלים, מסרה חומר לתולדות המשפחה בעיר פרנצלאו, במאות ט"ז—כ'. — מר ראובן מרכוס, הרצליה ב', מסר תעודות, צילומים, מכתבים וחיבורים לתולדות צאצאיו של מרכוס אליהו מרכוס מסוסט, 1768—1973. — מגב' סוניה דלנדר, הותורן, אוסטרליה, נתקבלה כרוניקה של משפחת נוטמן בשלויה העילית במאות י"ח—כ'. — גב' תיאא פולאק, צהלה, מסרה אוסף לתולדות משפחת פולאק בשלויה במאות י"ח—כ', שנאסף עלידי בעלה המנוח, ד"ר הוברט פולאק ז"ל, והכולל העתקי מקורות, התכתבות, שאלונים ועיבוד חלקי של החומר. — מר פיט פייבלמן, פורטלנד, אורגון, ארצות-הברית, שלח את אילן-ייוחסין של משפחת פייבלמן מריצהיים. — ד"ר יוסף ולק, ירושלים, העביר לארכיון צילומים מתעודות פרטיות של המשפחות פרייהאן וטראובה בברסלאו וכן מחקר גיניאלוגי של הרב ד"ר ב' ברילינג על משפחת פרייהאן, 1720—1935. — במכון ליאו בק, ניו-יורק, צולם פנקס מוהלים של משפחת שטרן מפרנקפורט דמיין מן השנים 1698—1826.

דנייה

מן הארכיון הממשלתי של מחוז זילנד בקופנהאגן נתקבל סרט-מיקרו של ספר הפרוטוקולים של הקהילה הפורטוגזית בעיר זו, 1782—1860. — מר גיאורג סימון מן הארכיון הממשלתי בקופנהאגן שלח צילומים של 18 מכתבים פרטיים מקופנהאגן להאמבורג-אלטונה ומקומות אחרים (מאה י"ז).

הולנד

מן הארכיון העירוני של רוטרדם נתקבלו צילומי-מיקרו של תקנות שונות של הקהילה היהודית המקומית וכן נתקבלו מארכיון זה במתנה צילומים של המצבות בבית-הקברות בדייקסטראט, שהועברו ממקומם אחרי מלחמת-העולם השנייה. — מן הארכיון העירוני של אמסטרדם נתקבלו רשימות של שרידיהם של ארכיוני הקהילות מיהרסן (1843—1911), חרונינגן, פריז-לנד, ליווארדן, הארלינגן ודרנטה (1816—1942, 1946—1961), אפינגדיאם (1795—1934), אוולדנאל (1826—1914) וכן של אוסף איזידור ואן דאם מאנססדה, המחזקים בארכיון העירוני כפיקדון של המוזיאון היהודי. — מן הארכיון העירוני בהאג נתקבלו

רשימות של החטיבות: הנהלת ענייני הסעד היהודיים, 1804–1938, וחברת "כל ישראל חברים", 1864–1879. — מן המכון לחקר יהדות הולנד, ירושלים, נתקבל תיאור מפורט של ארכיון הרב שמואל ברנשטיין (1773–1838) ובנו, הרב יששכר בער ברנשטיין (1808–1893), המופקד בארכיון העיר האג. — מארכיון העיר לייפדן נתקבלה רשימה של תיקי ארכיון הקהילה היהודית, 1758–1938, השמורים בארכיון העיר. — מר הנרי נפוליאון אנדריסה, ליידיסחנדאם, שלח חומר גינאלוגי על משפחתו. — בארכיון הממשלתי המרכזי בהאג צולמו התיקים של ה"קונסיסטוריה" (1806–1813), של "הוועדה העליונה לענייני היהודים בהולנד" (1817–1870) ושל גופים יהודיים שונים. — מר ה' בעהם, הילברסום, שלח צילום של תקנות קהילת וואניפרווען משנת 1791 שבארכיון העיר זוול. — ד"ר ב"א שפירא, יושב־ראש קהילת הרטוגנבוש, שלח צילומים של תעודות לתולדות הקהילה ובהן רשימות נפטרים, תקנות הקהילה וכן של תעודות מארכיון העיר, 1387–1840.

הונגריה

הארכיון רכש את פנקס הזכרת הנשמות של קהילת "עיר חדשה" (= וואג־אויהלי), משנת תר"ה.

יוגוסלביה

נתקבלו העתקי פרוטוקולים של הנהלת איגוד הקהילות בבאגראד מן השנים 1936–1940 ושל הקונגרס השביעי של האיגוד, 1939. — כמו־כן נתקבלו העתקים של תעודות מתוך הארכיון הממשלתי בוויניציה, הנוגעות ליהודי דאלמאציה, ובפרט בעיר ספאלאטו, 1557–1648.

יוון

הארכיון רכש שטר, התום על־ידי בית־הדין בסאלוניקי, משנת ש"ס. — מר יוסף מצא, יאנינה, מסר פנקס "לוח הנפטרים" מקהילת יאנינה, מן השנים תר"ח–תרפ"ח, הכולל גם העתקים של מספר תעודות, וכן תצלומים של תקנות הקהילה.

לבנון

נרכש שטר־תנאים בשידוכים מצידון, 1895. — באמצעות ד"ר מ' היימן, הארכיון הציוני המרכזי, נתקבלו תצלומים של הרב ליכטמן — "רב הלבנון של ספרדים ואשכנזים" — ושל רבנים אחרים, חברי ועד הקהילה וכלי־קודש בביירות בשנים 1945–1974.

לטביה

נרכשו כרוזים ביידיש לבחירות לסיים שנערכו בריגה בשנת 1931.

ליטא

נרכשו פרוטוקולים (שיכפול) של ישיבות ועד הקהילה בקובנה מן השנים 1921–1923 ותעודות בקשר לבחירות לוועד הקהילה, 1921, וכן כרוזי בחירות לוועדי הקהילות ולמועצה הלאומית היהודית בתקופה שבין שתי מלחמות־העולם. — מר עזרא שפירא, ירושלים, מסר, באמצעות ד"ר מיכאל היימן, תעודות המתייחסות ללימודיו של אביו ר' יהושע בן שלמה שפירא בישיבת וולוז'ין, כולל תעודת סמיכה של הנצי"ב, מן השנים תרמ"ב, תרנ"ב.

מצרים

ד"ר ישראל בן־זאב, ירושלים, העביר לארכיון אוסף גדול של תצלומים מארכיון קהילת קאהיר וכן רישום מפורט של כל התעודות בעברית ובערבית שהיו בארכיון זה. ארכיונה העתיק מאוד של קהילת קאהיר הכיל: תעודות ציבוריות ופרטיות, תעודות רשמיות של השלטונות המוסלמיים החילוניים והדתיים, חשבוניות וקבלות על נכסי דלא־ניידי, פקודות וגזירות ועניינים שונים המהווים חומר חשוב ביותר לתולדות היהודים הרבניים וכן פרטים רבים וחשובים לתולדות הקראים והשומרונים. רוב התעודות הן בערבית והקדומה שבהן היתה משנת 429 להג'רה = 1036 לספ"ה

(ראה תיאור מפורט של הארכיון בספר הכינוס העולמי למדעי היהדות בקיץ תש"ז, א, תשי"ב, עמ' 434–438). בשנת 1932 נמסר ארכיון זה ל"חברה לתולדות עתיקות היהודים במצרים", וד"ר בן-זאב, ששימש אז מרצה לעברית וסורית באוניברסיטה של קאהיר, עסק במשך שנים באירגונו וקייטולו של החומר ותוך כדי עבודה זו הצליח לצלם חלק ניכר של התעודות וכן להקים אוסף נרחב של תצלומי אתרים בעלי עניין יהודי במצרים.

מ ר ו ק ו

נרכשו שטרות שונים לתולדות קהילת פאס, 1905–1932, אוסף מכתבים לר' שלמה אבן דנאן, 1888–1926, מכתבים ושטרות של בני משפחת אנקאב, 1903–1932, ושל משפחת אג'ואליס בפאס, 1820–1908, וכן שטרות. תעודות וכתובות מן הקהילות אוטאט, מכנאס, פאס, צפרו ורבאט. — כמוֹכֵן נרכש אוסף של 114 תעודות ושטרות, הכוללים מעשי בית־דין, שו"ת וכו' מקהילות שונות במרוקו, ובעיקר מקהילת צפרו (1746–1954). — באמצעותו של פרופ' א"א אורבך, ירושלים, נתקבלו שני ספרי פרוטוקולים של ישיבות הנהלת הקהילה היהודית בקזבלנקה מן השנים 1911–1927. — מר יצחק אלמליח, חולון, העביר לידי הארכיון את שרידי ארכיונו הפרטי, המכיל בין היתר את התכתבותו עם קהילות שונות במרוקו ומחוצה לה בענייני "אוצר התורה" מאז 1949.

ס ו ר י ה

נרכשה כתובה מדמשק משנת 1911.

ס ו ר י נ א מ

מר אברהם שנקר מסר, באמצעות הארכיון הציוני המרכזי, תצלומים של תעודות לתולדות יהודי סורינאם, מן השנים 1725–1825, השמורות בארכיון הממשלתי בהאג.

פ ו ל י ו

הארכיון רכש כמה תעודות בדבר חלוקתם ומכירתם של בתים או ה"חזקה" עליהם, זכויות סחר ועסקי כספים שאושרו על־ידי בית־הדין של לבוב בשנים שע"ו–תפ"ד, ושהיו כפי הנראה חלק ממפקס הקהילה. — מד"ר ישראל קלויזנר, ירושלים, נתקבלו העתקי תעודות לתולדות קהילת הורדנא (1785–1787), הנמצאות בארכיון הממשלתי בוויילנא. — אירגון יוצאי פינסק, מסר חומר נוסף לתולדות קהילת פינסק. — צולם חומר לתולדות קהילת אמדור בין שתי מלחמות־העולם, הנמצא בידי פרופ' אברהם קארפ, רוצ'סטר, ארצות־הברית. — גב' ח' חולדאית, גדרה, מסרה צילום של כתב־יוחסין של משפחת ליפשיץ-בורסוק מסויפץ ליד מינסק.

פ ו ר ט ו ג ל

מן הארכיון הלאומי "טורי דו טומבו" בליסבון נתקבלו צילומי־מיקרו מתעודות הנוגעות ליהודים בחטיבות הקנצלריה של המלך אלפונסו השלישי, מן השנים 1222–1324, וכן נתקבלו רגסטים וצילומי־מיקרו מהוך פנקסי הקנצלריה של המלך אלפונסו החמישי, מן השנים 1438–1481.

צ' כ ו ס ל ו ב ק י ה

מן המוזיאון היהודי הממשלתי בפראג נתקבלו שלושה משלוחים של סרטי־מיקרו מן החומר שבארכיון קהילת פראג, המכילים 186,000 צילומים. לצערנו נפסקו המשלוחים מאז ראשית שנת 1971. — מר מקס גרסטל, ניו־יורק, מסר באמצעות משרד החוץ, תעודות של משפחת גרסטל מפראג, 1868–1880. — הנסיך ד"ר קרל לבית שוורנצברג, וינה, שלח צילומי מצבות מבית־הקברות היהודי בזאלוואני.

צ ר פ ת

פרופ' ארתור צוקרמן, ניו־יורק, נתן לארכיון 14 סרטי־מיקרו של תעודות לתולדות יהודי צרפת בימי־הביניים (מאות י"ג–ט"ו), השמורות בארכיונים שונים, בעיקר בדרום־צרפת.

אוסף מקיף זה יישמר בארכיון כ"אוסף ארתור צוקרמן". — מעוזבן הרב בלאך מהאגנוי נתקבלו תמצית מפרוטוקול של בית-הדין בביס היים (1782) וצוואה ביידיש אלואסית משנת 1871. — גב' ליו שוורצפוקס, ירושלים, מסרה לארכיון "תנאים בשעת חופה" מפאלף, אלואס, משנת 1737. — מן הארכיון הממשלתי באוויניון נתקבלו צילומים מפנקסי הרגיסטרורה הנוגעים ליהודי העיר בשנים 1633—1675, וכן תמצית וקטעים על יהודי אוויניון וקרפנטראץ מפנקסי המשל האפיפיורי, 1675—1719. — בספרייה העירונית של קולמאר צולמו תעודות ודפוסים ביחס ליהודי אלזאס, מן השנים 1733—1823. — בארכיון משרד החוץ הצרפתי בפאריס צולמו תעודות מן השנים 1669—1784 וכן התכתבות רשמית על יהודי לותרנגיה בשנים 1707—1723. — בספרייה הלאומית, פאריס, צולמו תעודות שונות המתאייחסות ליהודי אלזאס בשנים 1703—1727. — מן הקונסיסטוריה של פאריס נתקבלו סרטי-מיקרו של פנקסי הפרוטוקולים מן השנים 1825—1920. — בארכיון העירוני של מיץ צולם מירשם תושבים ותעודות על יהודי העיר, מן השנים 1621—1786, ובארכיון הממשלתי במיץ צולמו תעודות על יהודי העיר בשנים 1759—1790. — בספרייה האוניברסיטה של שטרסבורג צולמו דפוסים מן השנים 1742—1786, הנוגעים לתולדות יהודי אלזאס. — מן הספרייה של אוניברסיטת ברנדייס בווילסון, ארצות-הברית, נתקבלה רשימת התעודות לתולדות יהודי צרפת מן השנים 1808—1931, השמורות שם, וכן מאוסף מאזארן, משנת 1649. — במסגרת הסקר הנערך על-ידי הארכיון נתקבלו שתי רשימות של תעודות לתולדות יהודי פרובאנס בשנים 1290—1610. — בארכיון הלאומי, פאריס, צולמו תעודות לתולדות היהודים בימי-הביניים (1240—1395) ועל ה"סגה-דרין" והקמת הקונסיסטוריה על-ידי נפוליון ותולדותיה, 1796—1905. — כמו-כן צולם אינוונטר של התיקים הנוגעים לדת היהודית במשרד התרבות, 1806—1906. — בארכיון הממשלתי בבורדו צולמו תעודות לתולדות יהודי העיר בשנים 1752—1816, כולל התזכיר אל ועדת מאלזרב.

רומניה

הארכיון רכש פנקס של חברת משניות "דבית הכנסת העומדת אצל הויד" ביאסי, הכולל תקנות החברה ושמות המייסדים, תרמ"ב. — כמו-כן נרכש פנקס הקהל של גאג' קארולי מן השנים תקצ"א—תר"ט, הכתוב גרמנית באותיות עבריות. — נרכשו כרוזים לבחירות לוועד הקהילה בקישינב בתקופה שבין שתי מלחמות-העולם.

רוסיה

ד"ר ישראל קלויזנר, ירושלים, מסר לארכיון העתקים מתעודות לתולדות קהילת מינסק, מן השנים 1765—1785 שעשה בזמנו בארכיון הממשלתי בוילנא. — הארכיון הציוני המרכזי העביר שמונה קופסאות של חומר מעוזבן ליאומוצקין על הפרעות בדרום-רוסיה בשנים 1918—1920. — גב' מרי דה-פוליאקוב, אסקונה, שלחה את הכרוניקה של משפחת פוליאקוב מרוסיה מן השנים 1748—1907.

שווייץ

ממשפחת וייל, פאריס, נתקבלו צילומי-מיקרו של תעודות לתולדות קהילת ג'נבה, 1857—1872.

תוניסיה

נתקבלה במתנה תעודה של הטלת חרם על מוציא דיבה מצפאקס, 1882. — הארכיון רכש את "ספר הזכרונות דברי הימים של ק"ק פורטוגזים הי"ו למן היום הוסדה... בשנת 5470... ", ובו רישומים החל משנת 1897, המתייחסים לתקופה משנת 1710 ואילך ואשר נוחלו עד 1936. בפנקס תקנות, רשימות של רכוש, חשבונות, רשימות עסקני ציבור, וכן קטעי עתונות. הרישומים הם בעברית, לאדינו, ערבית, איטלקית וצרפתית. — נרכש פנקס בית-דין מתוניס, המכיל העתקי שטרות ופסקי-דין, בהתיימתי הדיינים, מן השנים תרל"ד—תרמ"ה. — כמו-כן נרכש שטר כתובה מראס-אל-ג'בל, 1889, ואוסף מכתבים, תשובות ושטרות מקהילות ג'רבה, תוניס, ואדיג'ת הכולל ענייני ציבור ועניינים פרטיים, תקפ"ג—תר"ס. — עוד נרכש אוסף של כ-400

מכתבים אל הרב כלפון משה כהן בג' רבה ואחרים, מאת רבנים שונים בתוניסיה בעניינים הלכתיים וציבוריים, תר"ס—תש"ט.

ארכיונים פרטיים

גב' צפורה היילפרין, ירושלים, הפקידה בארכיון את עזבונו המדעי של בעלה המנוח, פרופ' ישראל היילפרין ז"ל, ממייסדיו ובוניו המסורים והנאמנים ביותר של הארכיון וסגן יושב-ראש מועצת המנהלים שלו עד לפטירתו בטרם עת בשנת 1971. בעזבונו סידרה מקיפה של תיקים לפי נושאי המחקר השונים בהם עסק פרופ' היילפרין במשך עשרות שנות פעילותו המדעית ובתוכם ריכוז בצורה שיטתית רישומים והעתקים בכתב-יד ובצילום מתוך מאות ספרים, מאמרים ומקורות ארכיוניים שונים. כמו-כן נמצאים בעזבונו טיוטות של מחקרים בתולדות יהודי מזרח-אירופה במאות ה'ט"ו—ה'כ' שלא הושלמו ולא ראו אור והתכתבות בעניינים מדעיים שונים ומגוונים. חשיבות מיוחדת נודעת לכרטסת הביו-ביבליוגרפית-נושאת [מעודכנת עד 1964] ששימשה לפרופ' היילפרין כלי-עזר רב-ערך בעבודתו.

ד"ר קורט גרונוואלד, ירושלים, מסר חומר משלים לארכיון אביו, הרב ד"ר מקס גרונוואלד וכן קאריקטורות של הברון מוריץ הירש וסיר ארנסט קאסל. — מן הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים, נתקבלה תוספת לארכיון המשפחתי איסלר-מאגנוס-ליילאן. — פרופ' א"א אורבך, ירושלים, מסר לארכיון חלק מארכיונו הפרטי ובו 12 תיקים מתקופת שירותו כרב צבאי בצבא הבריטי בטרפולי ובאיטליה, בשנים 1942—1944. החומר כולל בין היתר דינים-וחשבוניות על פליטים וקהילות באיטליה (רומא, פיראמונטה). — פרופ' חוה לצרוס-יפה, ירושלים, מסרה חומר משלים לעזבונו אביה, הרב ד"ר פאול פנחס לצרוס מויסבאדן.

תודות

הארכיון מודה לכל הנ"ל וכן לאישים ולמוסדות דלהלן: מר אהרן אופנבאכר, ירושלים; ד"ר חיים אורמיאן, ירושלים; מר יששכר בן-יעקב, ירושלים; ד"ר ז'ק גוטווייט, פאריס; מר אפרים דרע (דריפוס), רשפון; ד"ר חוה טורניאנסקי, ירושלים; ד"ר מ' טננהויז, לונדון; ד"ר יששכר יואל, ירושלים; מר מיכאל לוי, מונסי, ג'ויירק, ארצות הברית; פרופ' פ' לינק, רחובות; ד"ר ש' מנדלה, רחובות; גב' ג' מרכוס, ירושלים; פרופ' דניאל קארפי, תל-אביב; גב' מרים קובובי, ירושלים; ד"ר זאב רבינוביץ, חיפה; ד"ר גידו שפיגל, טריאסטה, איטליה; בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי, ירושלים; הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים; הארכיון הממלכתי, קופנהאגן, עבור תעודות, ספרים וחבורות שהואילו למסור לארכיון.

זכרונם לברכה In Memoriam

פרופ' ב' דינור מקבל
את פני נשיא המדינה,
מר ש"ז שור
בארכיון המרכזי,
כ"ז בסיון תשכ"ח

Prof. B. Dinur
receiving President
Z. Shazar
at the Central
Archives,
June 23, 1968

הקדשת חלקת-אדמה לזכות עניי עדת היהודים האשכנזים על-ידי ר' שמואל בן שעבאן אלהריירי
 כהן בפני בית הדין השרעי, קאהיר, 1070 להג'רה (= 1659). ראה עמ' 137

Deed of the Moslem Court by which Rabbi Shmuel Ben Sha'aban Hacoheh endows
 the poor of the Ashkenazic Jews with a plot of land. Cairo, 1070 after the Hegira
 (= 1659 C.E.). cf. p. XV

ASSOCIATION
DES COMMUNAUTÉS JUIVES CONFESSIONNELLES

אגודת הקהילות בבלכות יוגוסלביא

N° 1776

Telefon br 23-523

Beograd, le . 15. V, 1933. 3.
Rue Kralja Petra 71
Télégramme Savezopština

Au president et au conseil de la
Société des Nations.

G e n e v e

Le gouvernement du Reich Allemand a déclaré des lois, par lesquelles des citoyens allemands d'origine juive sont exclus de toutes des fonctions publiques, du notariat, aussi que du droit de plaider devant les tribunaux. Cette défense, touche tous les juives sans un minimum. De même le gouvernement a déclaré les lois par lesquelles le droit de la fréquentation libre des écoles pour des sujet allemande, d'origine juive, a été suspendu.

Le gouvernement des pays allemands et les autorités publiques ont pris des mesures d'éloigner de l'Université les professeurs, d'origine juive, et ils ont éloigné les médecins juifs de tout les hopitaux. Ils ont aussi interdit par des decrets differents dans une grande partie du pays la fréquentation des universités et des lycées aux étudiants et aux élèves juifs, et ceux qui s'y trouvaient, en furent éloignés en partie.

Par l'ordre d'une autorité en relation directes avec le Chancelier du Reich, on a boycotté le 1er avril 1933 tous les magasins juifs, tous les médecins et tous les avocats juifs, action qui fut protégée par la police et la police de secours.

Ni d'après les lois, ni d'après les faits une sécurité de la vie juive, de la propriété juive et de droit juif n'existe plus maintenant en Allemagne.

Toutes ces mesures sont en contradiction avec les principes d'égalité des citoyens et de leur droit de protection, reconnue par tous les états civilisés. Ils constituent un droit exceptionnel pour des citoyens d'une certaine origine.

Depuis que la révolution française a déclaré l'égalité du droit humain, les bases de l'amour chrétien du prochain, l'idéal de la culture humaine et la tolérance, il ne s'est produit aucun cas d'une éruption aussi élémentaire de haine inhumaine comme il vient de se produire par l'Allemagne officielle, qui a la prétention de compter comme membre de la Ligue des Nations.

Ces mesures sont en contradiction avec les reglements de la 3ème partie du concordat de Genève entre la Pologne et l'Allemagne, concernant la Haute-Silésie, du 15 mai 1922 et surtout avec les articles 66, 67, 75, 73 de ce concordat.

Le grand rabinat, représentant de 70.000 juifs; l'Union des communautés juives de la Yougoslavie, les organisations, juives et les citoyens juifs organisés en 114 communautés, s'adressent au Conseil de la Société des Nations portant plainte contre la négation des principes fondamentaux du droit humain aussi que les droits assurés par traités internationaux, et prient le Conseil de bien vouloir intervenir, de faire annuler ces lois, et de nous procurer des garanties, enfin que des mesures pareilles ne se renouvellent.

le Président
S. J. J. J.
Sekretair Générale

S. H. Kalay
Grandrabin de la
Yougoslavie

פניית אגוד הקהילות ביוגוסלביה ליו"ר ולמועצת חבר הלאומים בענין זכויותיהם של יהודי שלזיה
העילית, גרמניה ("פטיציית ברנהיים"). בלגרד, 1933. ראה עמ' 132

Petition addressed by the Association of the Jewish Communities of Yugoslavia to the
League of Nations regarding the rights of the Jews in Upper Silesia, Germany
("Bernheim Petition"). Belgrade 1933. cf. p. XV